JAK TO Z HACZYKAMI BYŁO, CZYLI O SAMOGŁOSKACH „Ę" I „Ą"

RENATA PASYMOWSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program edukacji wczesnoszkolnej w szkole podstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy"

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty.

Warszawa 2019

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój

ORE Ośrodek Rozwoju Edukacji

Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Redakcja merytoryczna – Agnieszka Karczewska-Gzik
Recenzja merytoryczna – mgr Maria Ferenc
mgr Jadwiga Iwanowska
Agnieszka Ratajczak-Mucharska
mgr Urszula Borowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons – Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
ORE Ośrodek Rozwoju Edukacji
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Czas trwania zajęć:
2 godz. lekcyjne.

Temat:
Jak to z haczykami było, czyli o samogłoskach „ę" i „ą".

Cele główne:
- doskonalenie rozpoznawania samogłosek „ą" i „ę",
- pobudzanie wyobraźni dzieci,
- wyjaśnienie, czym jest zazdrość,
- kształtowanie poprawnego zapisu liter „ą" i „ę",
- usprawnianie funkcji percepcyjno-motorycznych.

Cele operacyjne – uczeń:
- ulepi litery z plasteliny, zauważy ich odmienność, zidentyfikuje nowe głoski w słowach, prawidłowo zapisze litery w liniaturze, zwróci uwagę na ich charakterystyczne elementy, czyli haczyki i sposoby łączenia z innymi znakami, zastosuje zdobyte wiadomości w praktyce, zaprojektuje domki obu literom, skorzysta z pomocy, posłuży się wzorem.

Metody:
drama narracyjna, wizualizacja, małe formy teatralne – teatrzyk kukiełkowy, pokaz.

Formy pracy:
zbiorowa, grupowa, indywidualna.

Środki dydaktyczne:
sylwety do teatru lalkowego, dekoracje, rekwizyty, kulki plastelinowe w czerwonym kolorze, sznurek różnej grubości, projekt miasteczka Literkowo.

Przebieg zajęć:
1. **Zapoznanie z tematem i celami zajęć, określenie NaCoBeZU –** zapis nowych liter, rozpoznawanie dźwięku samogłosek z haczykami, prawidłowe połączenie z innymi znakami, wykonanie projektu domków dla nowych liter, zastosowanie zdobytych wiadomości w praktyce.
2. **Przedstawienie historii o „ą" i „ę"** przez wróżkę **Literuszkę**. Przygotowanie sylwet, dekoracji i rekwizytów. Uczniowie grają sylwetami, nauczyciel zakłada kapelusz i opowiada:

   „Pewnego razu w Literkowie samogłoska „a" wybrała się na ryby, wypłynęła łódką i siedziała w niej z wędką. Nic nie złowiła do czasu, gdy przywiesiła sobie haczyk

do laseczki i od tej pory mogła się już cieszyć każdą złowioną rybką. **Burmistrz** Literkowa obserwował to zdarzenie. Spodobała mu się literka „a" z haczykiem i postanowił nazwać ją „wytrwałą ą". „E" pozazdrościło jej tak wielkiej przygody i krzyczało: „Ja też chcę mieć łódkę, wędkę i rybkę!". Przywiesiło sobie haczyk do laseczki i szybko spełniło swoje marzenie. **Burmistrzowi** spodobała się również nowa wersja „e" i nazwał tę literkę „ę – mam, czego chcę". Od tej pory zamieszkała na końcu większości wyrazów, gdy tylko spełniała warunek: „Ja chcę wodę, rękę itp.".

3. **Rozmowa na temat zdarzenia w Literkowie i odniesienie się do zazdrości w aspekcie kontaktów rówieśniczych.**
4. **Omówienie kształtu liter „ą" i „ę" drukowanych i pisanych.** Wyróżnienie charakterystycznego elementu, jakim jest haczyk.
5. **Ulepienie liter pisanych z czerwonej plasteliny** poprzedzone masażykiem obu dłoni (w: Pasymowska Renata *Program nauczania ortografii w klasach I–III. Moi przyjaciele z Literkowa*, Impuls, Kraków 2017) i ustalenie ich położenia w liniaturze: wykorzystanie grubych i cienkich sznurków.
6. **Zapis nowych liter** poprzedzony np. pisaniem w powietrzu, na dywanie, na lewym ramieniu kolegi.
7. **Odwołanie się do treści historyjki i wspólne szukanie słów**, w których uczniowie znajdą „wytrwałą ą", a także „ę – mam, czego chcę". Zwrócenie uwagi na różnorodne brzmienie nowych samogłosek, które zmienia się w zależności od występowania.
8. **Zaliczenie „ą" i „ę" do grona samogłosek i zaprojektowanie im domków blisko siebie przy ulicy Ogonków i Haczyków w Literkowie.**
9. Ćwiczenia kaligraficzne: ukazanie sposobu łączenia się nowych znaków z innymi literami. Wykorzystanie do tego celu ich plastelinowych figurek.
10. **Pożegnanie Literuszki,** która pyta dzieci o wrażenia i zapamiętane wiadomości.
11. **Podsumowanie zajęć.** Rozmowa na temat drobnych elementów liter, bez których znaki nie mogą być sobą.
12. **Ocena poprawności zapisu nowych liter.** Indywidualizowanie wymagań wobec dzieci ze SPE.

Komentarz metodyczny:

Historia o wydarzeniach w Literkowie pozwoli dzieciom ze SPE zwrócić uwagę na drobne elementy liter i je dzięki nim identyfikować. Dzięki wizualizacji znak zachowa się w ich pamięci na dłużej.